

**Kadernota voor de begroting 2020
en de meerjarenraming 2021-2023**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting financieel overzicht	4
Domein inwoner en bestuur	5
Gebiedscoördinatie	7
Algemene uitkering	7
Gemeentelijke heffingen	7
Organisatie ontwikkeling (formatie, opleidingen, etc).....	10
Financieel overzicht.....	12
Domein ruimte en economie	13
Openbare Orde en Veiligheid	13
Financieel overzicht.....	13
Domein samenleving en gezondheid	14
Ontwikkelingen sociaal domein	14
Financieel overzicht.....	16
Domein leefomgeving en duurzaamheid	18
Basis op orde	18
Inlopen achterstallig onderhoud en hoofdassen Tuitjenhorn	19
Duurzaamheid	20
Financieel overzicht.....	21
Bijlagen	23
Financiële doorwerking uit 1e rapportage 2019	23
Balanseffecten en financiële ratio's	26
Uitgangspunten	28

Inleiding

Hierbij bieden we u de Kadernota voor de begroting van 2020 aan. Deze Kadernota is het eerste document uit de planning- & control-cyclus voor 2020. Het is een vervolg op het vorig jaar vastgestelde Meerjarenuivoeringsprogramma 2019-2022 en de daaruit voortgekomen begroting 2019. Ons coalitieakkoord is hier de leidraad voor.

We hebben al veel in gang gezet van ons coalitieakkoord. We gaan daar onverminderd mee door, maar het afgelopen jaar hebben we ontwikkelingen op ons af zien komen die van invloed zijn op ons meerjarenuivoeringsprogramma.

Een belangrijke ontwikkeling heeft betrekking op "de basis op orde" binnen het openbaar gebied. Het inzicht is er nu. Onze uitdaging is, om hier een goede invulling aan te geven. Daar doen we in deze kadernota voorstellen voor.

Daarnaast zijn we geconfronteerd met forse lastenstijging binnen het sociaal domein. Ons algemene uitgangspunt is dat we nieuwe taken uitvoeren voor het budget dat meekomt vanuit het Rijk. Bij het sociaal domein lukt dit niet met de huidige budgetten.

In deze kadernota laten wij zien wat we te kort komen op de jeugdzorg en de Wmo. Wanneer het Rijk (via de mei- of andere circulaire) niet met een afdoende oplossing komt, is dit de uitdaging bij de begroting 2020. We zien andere gemeenten al het doemscenario's schetsen van lange wachtlijsten, aanvragen die niet behandeld kunnen worden en andere gevolgen die we echt niet willen. Wij luiden hierover echt de noodklok.

Het is de rol van de raad om kaders mee te geven voor de begroting 2020. Dat wordt extra belangrijk als het Rijk met onvoldoende middelen komt om de tekorten in het sociaal domein te dekken.

Schagen, mei 2019
Burgemeester en wethouders.

Samenvatting financieel overzicht

Samenvatting per domein

	bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
Domein inwoner en bestuur				
totaal opgaven	195	190	285	380
totaal dekking	789	931	819	969
verschil	594	741	534	589
Domein leefomgeving en duurzaamheid				
totaal opgaven	1.300	3.925	2.250	1.875
totaal dekking	1.015	3.515	1.740	915
verschil	-285	-410	-510	-960
Domein samenleving en gezondheid				
totaal opgaven	56	137	256	316
totaal dekking	70	70	470	870
verschil	14	-67	214	554
Domein ruimte en economie				
totaal opgaven	404	391	365	365
totaal dekking	300	300	300	300
verschil	-104	-91	-65	-65
totaal effecten mutaties opgenomen in kadernota	219	173	173	118
Ontwikkeling begrotingssaldo				
Saldo vanuit de begroting 2019	7	244	5	5
Subtotaal gewijzigd begrotingssaldo	226	417	178	123
Totaal financiële doorwerking 1e rapportage 2019 (zie bijlage)	-1.542	-1.751	-1.664	-2.126
begrotingssaldo na kadernota en 1e rapportage 2019	-1.317	-1.335	-1.486	-2.003

Een – is een tekort

Domein inwoner en bestuur

De kadernota vloeit voort uit het coalitieakkoord en het meerjaren-uitvoeringsprogramma, waarin wij als politiek bestuur onze ambities verwoorden. De gemeentelijke organisatie is ervoor om die ambities werkelijkheid te maken; elke dag, elk jaar, en na elke verkiezing opnieuw. Wie er ook in de coalitie plaatsnemen en welke ambities zij ook afspreken, de gemeentelijke organisatie moet in staat zijn om deze te vertalen naar beleid, projecten, concrete acties en dagelijks werk. Onze organisatie moet onder steeds veranderende omstandigheden altijd op sterkte zijn, flexibel en capabel om de opgave van de politiek te verwezenlijken en de inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn. Dit vraagt veel van de organisatie: medewerkers moeten steeds over de juiste competenties, kennis en vaardigheden beschikken; moeten over de juiste middelen en technologie kunnen beschikken om hun werk efficiënt en effectief te doen en onze inwoners optimaal te bedienen. De organisatie moet bovendien ook in de huidige krappe arbeidsmarkt een goede en aantrekkelijke werkgever zijn om goede werknemers binnen te halen en te houden. Dit vraagt om goede bedrijfsvoering, een vooruitziende blik, en visie op de toekomst van de organisatie. Wij kunnen immers medewerkers niet verleiden met hoge salarissen of mooie secundaire arbeidsvoorwaarden. We moeten het hebben van de uitstraling van onze missie en visie, onze kernwaarden, de prettige werksfeer, de ruimte die we mensen bieden om zich te ontwikkelen en bij te dragen aan een hoger doel in het publieke domein. In dit hoofdstuk van de kadernota ziet u de worsteling die het domein Inwoner en Bestuur heeft doorgemaakt om enerzijds zo veel mogelijk te bezuinigen en anderzijds de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de organisatie zo goed mogelijk in stand te houden.

Autonome ontwikkelingen:

- Door diverse ontwikkelingen nemen de contactmomenten van onze inwoners met de frontoffice (telefonie en balie) af. Bij telefonie wordt dit veroorzaakt door:
 - verbetering informatie website
 - toename digitale dienstverlening
 - invoering webcare
 - mobiele telefonie.

Ook vermindert het aantal contactmomenten aan de balie. Dit komt door het verlengen van de geldigheidsduur van identiteitsdocumenten van 5 naar 10 jaar. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de benodigde formatie en wordt opgevangen door natuurlijk verloop.

- De adviseur Geluk heeft de afgelopen jaren baanbrekend werk verricht, zowel binnen als buiten de organisatie. Reden waarom is besloten deze formatieruimte op een andere wijze in te zetten. De twaalf geluksfactoren waarop wordt gestuurd zijn geïmplementeerd in het beleid en de wethouders hebben het thema geluk ingebed in de uitvoering van hun portefeuille.
- Een combinatie van uitstroom van medewerkers en groei van de (tijdelijke) formatie voor de realisatie van vele projecten en de omschakeling naar een E-HRM systeem (AFAS) vraagt veel extra inzet van de ondersteunende afdelingen (het zogenaamde mee-adem principe). Tijdelijke uitbreiding van de capaciteit van het adviseurschap op P&O is noodzakelijk om de komende tijd de organisatie te blijven ondersteunen. Daarnaast is uitbreiding van de capaciteit voor mobiliteit en loopbaanadvies

noodzakelijk om duurzame inzetbaarheid van medewerkers mogelijk te maken. Dit is iets dat in het kader van strategische personeelsplanning een belangrijke rol speelt.

- Ook het opleidingsbudget zou feitelijk met het aantal medewerkers moeten toenemen. De keuze om dit niet te doen is feitelijk een bezuiniging, die we niet lang zonder gevolgen voor de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van onze organisatie als werkgever kunnen volhouden.
- Op het gebied van externe communicatie bezuinigen we door de paginagrote advertenties in het NHD te schrappen. Deze advertenties werden voor een klein deel uit het communicatiebudget betaald, en voor het overgrote deel uit projectbudgetten van de afdelingen die opdrachtgever waren voor de advertenties. De bezuiniging komt daardoor voor een klein deel terug bij communicatie. Bij de vakafdelingen komt de besparing op een andere manier ten goede van de projecten.
- Er is aangekondigd dat het college vanaf 2022 een rechtmatigheidsverklaring of in control statement moet afgeven over het boekjaar 2021. We zijn ons als organisatie hierop aan het voorbereiden. We willen dit een jaar eerder al een keer pro forma doen.
- Het contract op belangrijke financiële systemen loopt in 2021 af. Dat betekent dat we in 2020 veel extra energie moeten steken in de voorbereiding, aanbesteding en implementatie. Hiervoor is de inzet van externe inhuur nodig, waarvoor we 100 duizend euro willen begroten.

Gebiedscoördinatie

In 2018 is Gebiedscoördinatie omarmd en structureel geworden. Het team bestaat uit 3 gebiedscoördinatoren. Hiermee hebben alle (dorps)kernen een vaste contactpersoon. Als ambassadeurs voor participatie en Right to Challenge hebben zij een groot netwerk, zowel extern als intern. Naast veel positieve reacties vanuit de inwoners en collega's zien we dat burger- en overheidsparticipatie steeds vaker onderwerp van gesprek is.

Gezien het belang van een vast gezicht en de huidige financiële situatie, hebben wij besloten het budget voor de 4^e gebiedscoördinator in 2021 om te zetten in een interne ondersteuner.

Algemene uitkering

De verwachting is dat het accres in de mei-circulaire zal tegenvallen. De eerste signalen zijn dat er bij het Rijk sprake is van onder-uitputting, waardoor dit mogelijk (via het 'trap op trap af' principe) zelfs tot een negatieve bijstelling zal leiden.

Specifiek voor het sociaal domein zijn er toezeggingen, nog niet officieel, gedaan vanuit het Rijk, maar dit is lang niet voldoende. Om een sluitende begroting te realiseren is veel extra geld voor Jeugdzorg en WMO nodig. In deze kadernota laten we grote tekorten in het sociaal domein zien, die we alleen kunnen oplossen als de bijdrage vanuit het Rijk fors stijgt.

Gemeentelijke heffingen

In de algemene uitgangspunten stond tot nu toe de afspraak dat de prijsindex die we hanteren voor de tarieven voor onder andere ozb en toeristenbelasting, worden ontleend aan de CPI prijsindex uit de Macro Economische Verkenning van september. In de praktijk lopen we er tegen aan, dat de ondernemers graag voor de zomer het tarief van de toeristenbelasting voor het komende jaar willen weten en dat bij het opstellen van de begroting de index nog niet bekend is. Daarom stellen we voor om vanaf nu het percentage van de CPI-index van april te gaan hanteren. Deze is bekend voor het opstellen van de kadernota. Voor 2020 komt dit percentage uit op 1,4%. In de praktijk blijkt dat de percentages van april en september dicht bij elkaar liggen. Er zou ook gekozen kunnen worden voor een nacalculatie in het volgende jaar.

Onroerende zaakbelastingen

In de begroting 2019 en meerjarenvisie zijn we uitgegaan van een prijsindex 2,5% gebaseerd op de CPI-prijsindex van september 2018. In deze kadernota moeten we dus de opbrengst van de ozb corrigeren met 1,1%.

Maatschappelijke ozb

Met ingang van belastingjaar 2019 is het, met dank aan het amendement van Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt, mogelijk om voor sportinstellingen en andere instellingen van sociaal belang het woning-tarief voor de ozb te berekenen in plaats van het hogere niet-woningentarief. Over de toepassing van deze mogelijkheid van tariefdifferentiatie rezen direct al juridische vragen over de houdbaarheid. In ons raadsinformatiememo van januari hebben we hier melding van gemaakt en beloofd er bij de kadernota op terug te

komen. De vele vragen, ook van Omtzigt zelf, zijn nog niet beantwoord en dit gaat op korte termijn ook niet gebeuren. Om het amendement goed mogelijk te maken is waarschijnlijk nog een wetswijziging noodzakelijk waarvoor een traject van twee jaar geldt.

Omdat de risico's niet goed zijn te overzien, adviseert de VNG haar leden te wachten met het toepassen van tariefdifferentiatie tot de gewenste duidelijkheid er is. Wij stellen voor om dit advies te volgen.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting per persoon per nacht bedroeg in 2019 € 1,28. Wij stellen voor dit tarief te verhogen met de prijsindex. Het wordt dan €1,30 per persoon per nacht. Dit tarief zullen we na vaststelling van de kadernota meedelen aan de OFS afdeling recreatie.

Afvalstoffenheffing

Bij het aangaan van de dienstverleningsovereenkomst met de HVC in 2017 voorzagen we voor jaarschijf 2020 een gemiddelde stijging van € 10,- (zonder CPI 'kaal' ingerekend) voor de afvalstoffenheffing. Voor 2020 voorzien we echter (wederom) extra lasten die de afvalstoffenheffing extra doen verhogen. Zo is de stijging van de afvalstoffenbelasting op restafval door het Rijk per 1 januari 2019 niet 100% gebleken, maar zelfs 137%. Deze afvalstoffenbelasting én hoge verwerkingskosten maakt restafval een dure afvalfractie. Kosten- en milieuoverwegingen nopen het restafval zo veel als mogelijk tegen te gaan. Binnen de gemeente Schagen wordt nog altijd te veel restafval aangeboden. We willen dit aan de hand van een grondstoffenplan gaan beteugelen.

Daarnaast dalen de inkomsten uit de waardevolle grondstoffen: kunststof, metaal, glas, papier en textiel. Met name de inkomsten uit kunststof zijn door de 'keerzijde van het succes' (van het vele ingezamelde kunststof), minder dan gedurende de jaren 2015 – 2018 begroot. Tussen de drie raamovereenkomstpartijen (ministerie van I&W, stichting Afvalfonds Verpakkingen en VNG) is afgelopen jaren koortsachtig overleg gevoerd over de 'juiste hoogte' van de ketenvergoeding en de toekomst van uitgesorteerde PET trays. Dit heeft geleid tot nieuwe afspraken en vergoedingen. Voor de gemeente Schagen betekent deze nieuwe afspraken dat over de jaren 2015-2018 op de 'nog te ontvangen bedragen' uit kunststof afgeboekt moet worden.

Dit alles maakt dat het tarief komend jaar met 10% moet groeien.

De tarieven voor 2019 en 2020 zijn dan als volgt:

	2019	2020	stijging
1 persoonshuishouden	€ 251	€ 276	€ 25
2/3 persoonshuishouden	€ 294	€ 323	€ 29
huishoudens >3 personen	€ 318	€ 350	€ 32

Ondanks de voorziene stijging van de afvalstoffenheffing 2020 blijft gemeente Schagen binnen de regio een vergelijkbare afvalstoffenheffing houden.

Rioolheffing

Het rioolrecht bedraagt sinds 2013 € 150 per huishouden. Het is de afgelopen zes jaar niet verhoogd, doordat de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) achterliep op de planning en er een behoorlijke reserve aanwezig was.

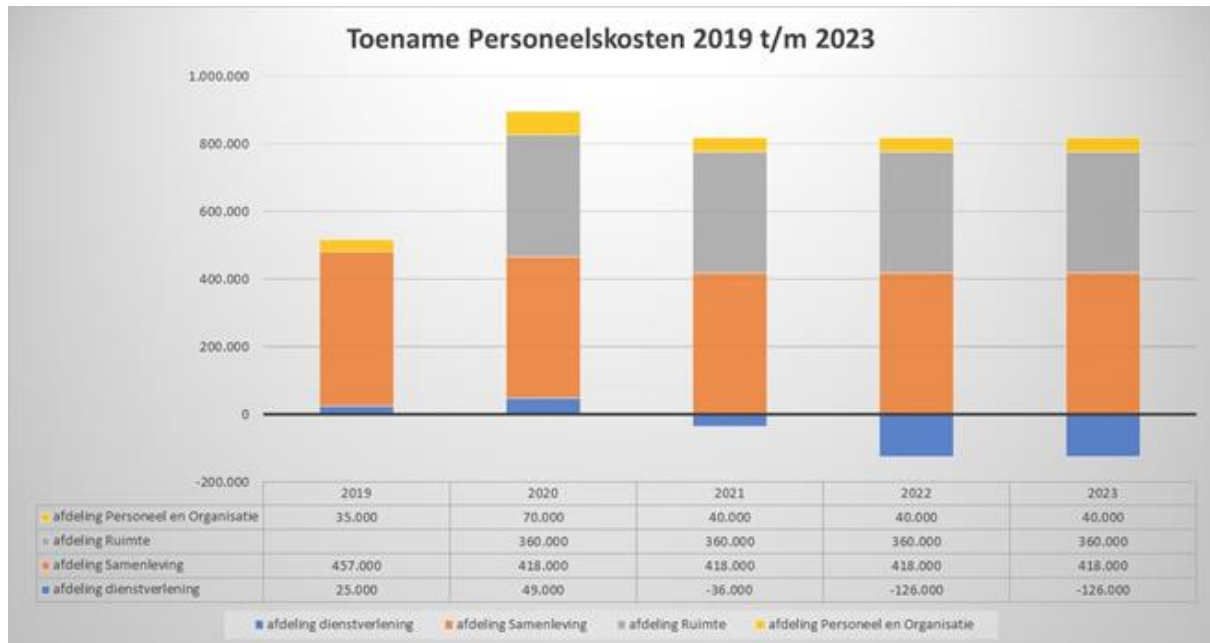
Aankomende jaren staan grote investeringen in het rioolstelsel gepland. Voor 2020 stellen we een rioolheffing van € 160 per huishouden voor. Naast investeringen conform het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan (GRP) worden een aantal grote rioolvervangingen versneld uitgevoerd.

Jaarlijks monitoren we aan de hand van de gerealiseerde investeringen of de geplande stijging van het tarief moet doorgaan of getemporeerd kan worden.

Organisatie ontwikkeling (formatie, opleidingen, etc)

In de 1e tussenrapportage worden diverse (structurele) mutaties opgevoerd, die voor een deel ook betrekking hebben op de formatie en de daarbij behorende personeelskosten. Hieronder is in grafiekvorm weergegeven het verloop van het budget personeelskosten.

In onderstaande grafiek is nader gespecificeerd hoe het verloop is opgebouwd per afdeling.

Toelichting:

Bij Samenleving gaat het om extra capaciteit voor WMO en jeugdzaken (wijkteam, ondersteuning en zorginkoop).

Bij Ruimte gaat het om extra capaciteit voor Ruimtelijke ontwikkeling en veiligheid

Bij Personeelszaken gaat het om extra capaciteit voor adviseurschap P&O en loopbaanbegeleiding

Bij dienstverlening gaat het om extra capaciteit voor opschaling ICT personeel in verband met het zaakstelsel en een besparing op de frontoffice.

In deze kadernota wordt aangegeven dat we bezuinigen op de opleidings- en organisatieontwikkelingskosten, door het totaal bedrag te bevriezen bij een groeiende organisatie. In onderstaande grafiek wordt getoond wat het effect daarvan is op de kosten per fte.

ontwikkeling opleidingskosten per fte

Financieel overzicht

Domein inwoner en bestuur	2020	2021	2022	2023	I/S
In de begroting 2019 en de meerjarenraming is uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2,5%. De macro economische verkenningen (april 2019) geeft aan dat de inflatiecorrectie voor 2020 uitkomt op 1,4%. Hierdoor aanpassing van de ozb opbrengsten	95	190	285	380	S
Extra capaciteit voor ondersteuning bij invoering financiële applicaties	100				I
Totaal Nieuw beleid	195	190	285	380	
Totaal inwoner en bestuur	195	190	285	380	
Dekking inwoner en bestuur					
Algemene uitkering index (gecor. Met cao)	600	610	498	648	S
Verlagen diverse budgetten bedrijfsvoering					
Verlagen budget Geluk	63	63	63	63	S
Budget Byod van 3 naar 4 jaar, moet nog worden afgestemd met GO/OR		87	87	87	S
Gebiedscoördinator niet met 0,5 fte uitbreiden		30	30	30	S
Lagere kosten formatie structureel natuurlijk verloop	41	96	96	96	S
Inzet ongebruikte flexschil juridische ondersteuning	20	20	20	20	S
Bezuiniging commissie bezwaar en beroep ivm ambtelijk horen	5	5	5	5	S
Negatieve rente op geldleningen	40				I
Verhogen opbrengst precariobelasting vooral reclame-uiting op/boven gemeenteground	20	20	20	20	S
Totaal dekking inwoner en bestuur	789	931	819	969	
Verschil inwoner en bestuur	594	741	534	589	

Domein ruimte en economie

Openbare Orde en Veiligheid

Per 1 april 2019 is het taakveld Openbare Orde en Veiligheid ondergebracht bij de afdeling Ruimte. Eerder werd al een integraal veiligheids- en VTH- (vergunningverlening, toezicht en handhaving) beleid vastgesteld. Die gecoördineerde, integrale aanpak willen wij nu neerzetten om de uitdagingen voor de toekomst op het gebied van rampen- en ongevallenbestrijding, ondermijning, maar ook de kleine dagelijkse ergernissen van onze bewoners het hoofd te bieden. Daarbij wordt binnen het hele (nieuwe) taakveld bekeken hoe de organisatie er uit moet komen te zien. Ook waar de veiligheids- en VTH-keten elkaar kunnen versterken, maar ook waar efficiencywinst valt te behalen. Gelet op de capaciteitsvraag van landelijke thema's zoals Bibob en ondermijning en lokale thema's, zoals grote evenementen, het strand en de markt, zal hier extra capaciteit nodig zijn in de komende jaren.

Financieel overzicht

Domein ruimte en economie	2020	2021	2022	2023	I/S
Autonome ontwikkelingen					
Begroting 2020 Veiligheidsregio					
Conform de gemaakte afspraken is loon en prijscompensatie doorgevoerd op de bestaande begroting van 2,8%. Bij de kadernota is aangegeven dat dit een totaalbedrag omvat van € 1.179.145,- Deze aanpassing van de bestaande begroting betekent voor de gemeente Schagen een structurele stijging van € 95,273	95	95	95	95	S
Indexatie RUD 2020 plus tekortbijdrage					
Op basis van de Kadernota 2020 van de RUD worden budgetten in Lias aangepast. De stijging van de RUD kosten (tekortbijdrage plus indexatie) heeft een negatief effect op het begrotingsresultaat.	74	61	35	35	S
RUD transformatie taken					
Besparing door het terugnemen van taken	-125	-125	-125	-125	S
Ontwikkelingen brandweerkazerne Schagerbrug en Dirksborn	pm	pm	pm	pm	S
Capaciteit					
uitbreiding	160	160	160	160	S
Nieuw beleid					
Extra capaciteit team veiligheid					
OOV: Opwaardering 2 van de 3 bestaande functies. Doorontwikkeling 1 fte in 10: Jurist bevoegdheden BM Strand reddingsbrigades: regisseur/aansturing/Evenementen-coördinator.	200	200	200	200	S
Holland Boven Amsterdam					
Op basis van de uitwerking van het programma in 2019 zal de gemeente Schagen ook rekening moeten houden met aanvullende uitgaven. De financiële consequenties hiervan zijn echter nog niet in beeld gebracht.	pm	pm	pm	pm	S
Totaal ruimte en economie	404	391	365	365	
Dekking ruimte en economie					
Extra inkomsten uit leges en anterieure overeenkomsten	300	300	300	300	S
Totaal dekking ruimte en economie	300	300	300	300	
Vershil dekking ruimte en economie	-104	-91	-65	-65	

Domein samenleving en gezondheid

De evaluatie en mogelijke herijking van het 3D Beleidsplan wordt voor de zomer 2020 afgerond met een presentatie van de resultaten en aantal aanbevelingen. De verdere uitwerking hiervan vindt plaats binnen de financiële kaders op dat moment.

Ontwikkelingen sociaal domein

Algemeen

Binnen het Domein samenleving en gezondheid liggen we op koers bij de uitvoering van het meerjarenuitvoeringsprogramma. Voor 2020 staan onder andere de evaluatie en mogelijke herijking van het 3D Beleidsplan op de agenda. Parallel werken we ook aan de (implementatie en) uitvoering van de omgekeerde toets. Ook gaan we in 2020 de evaluatie Accommodatiebeleid doen. Hieruit kunnen in het op basis van de evaluatie te herijken accommodatiebeleid eventueel financiële consequenties voortvloeien, maar dat is nu nog niet aan te geven. Insteek is om dit binnen de bestaande financiële kaders voor het accommodatiebeleid vorm te geven, maar uit het op basis van de evaluatie te herijken accommodatiebeleid kunnen eventueel financiële consequenties voortvloeien. In 2020 gaan we ook aan de slag met de nieuwe Wet inburgering die op 1 januari 2021 van kracht wordt. Uitgangspunt is dat deze budgettair neutraal wordt ingevoerd binnen de daarvoor nog beschikbaar te stellen Rijksmiddelen.

Jeugdzorg en WMO

Binnen het Domein samenleving en gezondheid zien we ons wel voor een grote uitdaging staan. Net als elders in het land zien we ook in Schagen dat de zorgvraag binnen de Jeugdzorg en de Wmo enorm toeneemt. Niet alleen in aantal maar ook in complexiteit. Zo is begin 2019 het aantal cliënten/voorzieningen in de Wmo met 18% gestegen. In de jeugdzorg zelfs met ruim 42%! Stijgingen die we zonder extra budget en formatie niet kunnen opvangen.

Landelijk zijn er signalen dat er voor de uitvoering van de jeugdzorg de komende jaren extra middelen komen. Echter, vanuit het Rijk is formeel nog helemaal niets bevestigd. Daarbij zijn er geen signalen dat het Rijk de gemeenten tegemoet gaan komen in de meerkosten Wmo. Deze zullen dus voor eigen rekening komen van de gemeenten.

Gaan we uit van de in de pers genoemde landelijke bedragen van 350 mln. in 2019 en daarna 3 jaar lang 190 mln., dan is dat bij lange na niet genoeg om de kostenstijgingen in het Domein samenleving en gezondheid te kunnen opvangen. We worden voor het gehele domein geconfronteerd met een kostenstijging van ruim € 2,5 mln. in 2020 oplopend naar bijna € 2,9 mln. in 2023. Door met name lagere uitvoeringskosten Buig en een hogere rijksbijdrage Buig kunnen we in 2020 circa € 0,7 mln. Vrijspelen, aflopend naar ruim € 0,5 mln. in 2023.

De aanvullende rijksmiddelen jeugdzorg - overigens nog niet door het Rijk bevestigd - bedragen in 2020, 2021 en 2022 circa € 0,46 mln. per jaar. Vanaf 2023 zijn er vooralsnog geen aanvullende Rijksmiddelen te verwachten. Als blijkt dat we deze middelen zullen ontvangen, dan blijft de gemeente alsnog zitten met een exorbitant tekort binnen het domein Samenleving en Gezondheid van ruim € 1,3 mln. in 2020 oplopend naar ruim € 2,4 mln. in 2023.

Dit kunnen we als gemeente niet zelf opvangen zonder vergaande rigoureuze maatregelen te nemen in de jeugdzorg en Wmo zelf (wachtlijsten laten oplopen, minder zorg verlenen terwijl de vraag toeneemt). Of zonder enorme budgetoverschrijdingen voor lief te nemen dan wel de keuze voor rigoureuze afbraak van andere voorzieningen (bijv. subsidies sport, accommodaties sport en cultuur, bijzondere bijstand, etc., etc.). Als het Rijk niet over de brug komt, staan we letterlijk met de rug tegen de muur.

Sportcomplex Groenord

Vanwege de fusie tussen SRC en VV Schagen geven we opdracht om een businesscase op te stellen voor de inpasbaarheid van de betrokken zeven sportverenigingen op Groenord. In het kader van participatie vragen we aan de verenigingen om een analyse te maken van het benodigde aantal velden/banen en het mogelijke eventueel gecombineerde gebruik hiervan. De uitkomst van dit onderzoek bepaalt het vervolgtraject.

Waldervaart

Bij de herinrichting van Waldervaart zijn alle partijen betrokken. De verwachte meerkosten aan jaarlijkse afschrijvingen zijn vanaf 2021 voor onderwijshuisvesting € 50.000 per jaar en vanaf 2023 voor de nieuwe sportzaal € 60.000 per jaar.

Financieel overzicht

Domein samenleving en gezondheid	2020	2021	2022	2023	I/S
Autonome ontwikkeling samenleving en gezondheid					
Begroting 2020 GGD					
Is onderdeel van de vastgestelde meerjarenbegroting GGD en kan nu budgettair worden verwerkt in onze eigen gemeentebegroting.	40	40	40	40	S
Begroting 2020-2022 Grga					
Betreft ontwikkeling in meerjarenbegroting GrGa zoals voorgelegd aan DB en AB GrGa.	-38	-25	94	94	S
Huisvestingsprogramma onderwijshuisvesting 2020					
Het betreft permanente uitbreiding Julianaschool van € 763.000,- en tijdelijke uitbreiding Rank van € 126.000,-. Deze kosten kunnen via het ophogen jaarlijkse dotatie in de onderwijshuisvestingsvoorziening. (40 jaar tegen 2%)	40	40	40	40	S
Veilig Thuis: meerjarenperspectief 2020 e.v.					
De GGD heeft al een doorberekening gemaakt van de ontwikkelingen en stijging aantal doorverwijzingen naar Veilig Thuis en wat daarvan de consequenties zijn voor 2020 e.v. De gemeenten zijn hierover in gesprek met de GGD om een en ander te monitoren en te kijken aan welke draaiknop kan worden gedraaid. Vooralsnog kan de GGD zelf doorverwijzingen - o.a. vanuit de Politie - niet zomaar negeren.	14	14	14	14	S
Nieuw beleid samenleving en gezondheid					
Business Case fusie SRC en Schagen					
optie Groenord (dit is één van de twee scenario's)					
Er is opdracht gegeven om een business case op te stellen m.b.t. de inpasbaarheid van de betrokken sportverenigingen op Groenord. De uitkomst hiervan zal het vervolgtraject bepalen.	pm	pm	pm	pm	S
bijdrage verenigingen	pm	pm	pm	pm	S
Basisschool De Zwerm					
De kans is groot dat De Zwerm (elders) via nieuwbouw wordt herbouwd, waar dit wellicht niet past binnen het vigerende beleid en de huidige verordening onderwijshuisvesting en dus als bedrag t.h.v. € 2.500.000,- ook niet als jaarlijkse onttrekking in de voorziening onderwijshuisvesting is opgenomen. Binnen voorziening Onderwijshuisvesting is een investeringsbedrag t.h.v. € 1.000.000,- gereserveerd voor een jaarlijkse onttrekking uit de voorziening Onderwijshuisvesting. Dat betekent dat voor het resterende investeringsbedrag t.h.v. € 1.500.000,- geen dekking aanwezig is.		pm	pm	pm	S
Project Waldervaart: meerkosten project onderdeel Onderwijshuisvesting					
Als gevolg van indexering en aanpassing normbedragen moet de jaarlijkse dotatie omhoog ter dekking van de extra investeringsbijdrage van € 1.100.000,- , af te schrijven in 40 jaar tegen 2% rente)		50	50	50	S
Huisvesting Reddingsbrigade St. Maartenszee					
Tussen bestuurders van de Reddingsbrigade, KNRM en de gemeente Schagen is de wens uitgesproken om in Petten gezamenlijke huisvesting te ontwikkelen voor de KNRM en de Reddingsbrigade die ook voorziet in vergader-/opleidingsruimte en een materieelloods te ontwikkelen voor de Reddingsbrigade in Sint Maartenszee ter vervanging van de loods van Rijksvastgoedbedrijf. De Reddingsbrigade Sint Maartenszee zal gebruik maken van de vergader-/opleidingsruimte in Petten. Betreft afschrijflasten voor 40 jaar tegen 2% rente.		18	18	18	S
Project Waldervaart: meerkosten project onderdeel Sportzaal					
In bewegingsonderwijs is rekening gehouden met bouw gymzaal, terwijl vanuit plan Waldervaart de wens is om een nieuwe sportzaal te bouwen (meerkosten circa € 1.300.000,- , af te schrijven in 40 jaar tegen 2% rente)				60	S
	56	137	256	316	

Compensatie gemeenten obv van de 11 miljard					
Wij verwachten dat de onderuitputting bij het Rijk, zal leiden tot extra uitgaven door het Rijks en leidt tot een hogere algemene uitkering. Zeker na de volgende Tweede Kamer verkiezingen. We verwachten de eerste jaren, dat het Rijk haar overschotten inzet voor de tekorten bij Jeugd en WMO.			400	800	I
"Budgetsubsidie Sportservice: we gaan onderzoeken op welke wijze we binnen de totale jaarlijkse subsidie van € 500.000,- aan Sportservice taakstellend een bedrag van € 50.000,- kunnen bezuinigen. Hiervoor kijken we in overleg met Sportservice wat binnen de taken sportloket, aangepast sporten, vakeerkrachten, JOGG, Activiteiten en combifuncties mogelijk is om deze taakstelling in te vullen."	50	50	50	50	S
Mantelzorg: meerkosten als taakstelling binnen budget mantelzorg en respjtzorg	20	20	20	20	S
Totaal dekking Samenleving en gezondheid	70	70	470	870	
Verschil domein Samenleving en gezondheid	14	-67	214	554	

Domein leefomgeving en duurzaamheid

Basis op orde

We wensen zuiver te begroten en de exploitatie niet te belasten met kapitaallasten op investeringen. Daarmee schuiven wij geen financiële lasten van investeringen in bijvoorbeeld: wegen, plantsoenen en civiele kunstwerken door naar volgende generaties. Omwille van ons uitgangspunt van zuiver begroten en planmatige onderhoud en beheer zijn de kapitaalgoederen in het openbaar gebied nauwkeurig in kaart gebracht. In april 2019 zijn voor alle kapitaalgoederen uitgewerkte meer jaren onderhoudsplannen gepresenteerd, gebaseerd op degelijke volumebepalingen en kwaliteitsbeoordelingen. Uit de theoretisch bepaalde opgave blijkt dat we op basis van het vastgestelde beleid gemiddeld per jaar €12.500.000 nodig hebben. Conform de begroting 2019 is er € 7.800.000 beschikbaar, hetwelk jaarlijks cumulatief groeit met € 300.000 per jaar. Binnen het huidige ingroeimodel is daarmee het budget in 2035 (€12.500.000) op het gewenste niveau. Gevolg is dat onderhoudsachterstanden onoverzienbaar groot worden en de kans op calamiteiten en kapitaalvernietiging ook groot is.

Voorgesteld wordt om per 2020 de ingroei naar het gewenste en noodzakelijke onderhoudsbudget te versnellen middels een jaarlijks bijdrage van € 450.000. Volgens dit nieuwe ingroeimodel is daarmee het budget eerder op het gewenste niveau. Daarnaast wordt de doelstelling én inspanning nagestreefd om middels ombuigingen bij zogenaamde 'bijzondere beheerafspraken', slim en efficiënt werken, schaalvergroting, innovaties en aanbestedingsvoordelen het benodigde gemiddelde onderhoudsbudget terug te brengen naar € 11.500.000 per jaar (op basis van het vastgestelde areaal van 2019).

Jaar	Ingroei 300.000	Ingroei 450.000 met taakstelling
2019	7.800.000	7.800.000
2020	8.100.000	8.250.000
2021	8.400.000	8.700.000
2022	8.700.000	9.150.000
2023	9.000.000	9.600.000
2024	9.300.000	10.050.000
2025	9.600.000	10.500.000
2026	9.900.000	10.950.000
2027	10.200.000	11.400.000
2028	10.500.000	11.500.000
2029	10.800.000	
2030	11.100.000	
2031	11.400.000	
2032	11.700.000	
2033	12.000.000	
2034	12.300.000	
2035	12.500.000	

De ontwikkelingen binnen het project Basis op Orde worden doorlopend gemonitord en jaarlijks geëvalueerd. Daarmee kan er bijtijds op ontwikkelingen geanticipeerd en gestuurd worden.

Inlopen achterstallig onderhoud en hoofdassen Tuitjenhorn

De afgelopen jaren zijn grote investeringen in het openbaar gebied achterwege gebleven. Ook komende jaren kunnen noodzakelijke investeringen niet uitgevoerd worden. Dit heeft zijn weerslag op de staat van onderhoud van enkele woon- en leefgebieden binnen de gemeente. Dit vergt prioriteiten en keuzes.

Voorgesteld wordt om de noodzakelijke rioolwerkzaamheden bij Sandepark, Stroet, Hartendorp en Alingterp, niet langer uit te stellen en op te nemen in de begroting 2020 en het meerjarenperspectief. Voor de bovengrondse werkzaamheden ad. € 4.125.000 is additioneel budget nodig. Hiervan kan een gedeelte uit het rioolfonds gefinancierd worden alsmede uit subsidies en indien nodig uit de Reserve grondexploitaties. Dekking uit het rioolfonds heeft wel effect op de uiteindelijke hoogte van de rioolheffing.

De gemeente wil graag de kernen Tuitjenhorn, Kalverdijk en Kerkbuurt duurzaam veilig inrichten. Dit in lijn met de algemene wens om de achterstanden in centrumgebieden eerst weg te werken. Daarnaast bestaan er al een aantal jaren wensen om de Dorpsstraat op te knappen, inclusief een pleinfeld bij de school en het dorpshuis. Dit project is al enige tijd in voorbereiding en staat klaar om uitgevoerd te gaan worden, echter het budget was onvoldoende om aan te vangen.

Ten behoeve van de voorbereiding is al € 100.000,- ter beschikking gesteld. Voor het project was reeds € 703.000 beschikbaar gesteld. Daarbij wordt nu een bedrag geraamd van in totaal 3 miljoen euro. Om uit te komen met het totale budget van € 3.703.000,- zullen in overleg met de dorpsraad nog bezuinigingen in het project moeten worden doorgevoerd.

Duurzaamheid

De komende jaren zullen grote projecten op het gebied van energie en warmte opgezet worden, waarvoor extra inzet van projectleiders nodig is. Regionaal wordt de Regionale Energie Strategie (RES) ontwikkeld, wat ook tot lokale projecten leidt. Verder wordt het opstellen van een warmte transitievisie voorzien en willen we aanvang maken met de eerste wijk of kern van het gas af. Voor dit laatste willen we aansluiten bij het landelijk Programma Aardgasvrije Wijken en hier een aanvraag doen voor een proeftuinproject. Dat zal een flinke impact hebben op de beschikbare capaciteit en middelen.

Voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad gaan we nauw samenwerken met de Noordkop gemeenten en veel zwaarder inzetten op communicatie gericht op doelgroepen, woningtypen en collectieve inkoopacties voor de zogenaamde 'no regret' maatregelen. Naast de duurzaamheidslening willen we onderzoeken of ook andere, gebouwgebonden financieringsvormen op korte termijn mogelijk zijn.

Bij de verduurzaming van bedrijventerreinen werken we nauw samen met de Ondernemersfederatie Schagen en proberen we zoveel mogelijk samenwerking tussen bedrijven te stimuleren, zoals collectieve inkoop en energiehandelsplatformen. Lokale bedrijven en initiatieven gericht op energie-innovatie stimuleren we en betrekken we actief bij de energietransitie opgave.

We gaan actief onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor duurzame energie opwekking in de openbare ruimte (zoals zonnepanelen boven openbare parkeerterreinen) en op welke wijze dat georganiseerd en gefinancierd kan worden.

Om de gemeente klimaatadaptief te maken wordt bij elke gebieds(her)ontwikkeling vooraf een (mini)klimaatstresstest uitgevoerd en worden eventuele knelpunten direct in het project meegenomen. De meest risicovolle knelpunten die uit de regionale klimaatstresstest komen worden apart in het uitvoeringsprogramma van Openbaar Gebied opgenomen.

Voorgesteld wordt om de extra inzet van projectleiders te bekostigen uit de reeds beschikbare budgetten voor duurzaamheid en zo mogelijk uit subsidies van onder meer het rijk. Consequentie is dat voor andere zaken, zoals het financieel stimuleren van voorzieningen en projecten door derden geen of minder geld beschikbaar is.

Financieel overzicht

Domein leefomgeving en duurzaamheid	2020	2021	2022	2023	I/S
Nieuw beleid leefomgeving en duurzaamheid					
Bollen en bijen					
Bijen en hommels vervullen een belangrijke functie in (de ontwikkeling van) de biodiversiteit in de openbare ruimte. Daarom willen wij waar mogelijk 'bijvriendelijke' maatregelen nemen om de populatie van bijen en hommels binnen de gemeente Schagen te laten toenemen. Waar mogelijk gaan wij het gebruik van onze kenmerkende bloembol in de openbare ruimte laten toenemen.	75	75	75	75	S
Skatebaan Murggenburg					
Het skatepark in Muggenburg heeft vernieuwing en is recent onder de aandacht gebracht door enkele betrokken gebruikers. Grootschalig renovatie staat gepland in 2020. Met het oog hierop willen we in 2019 samen met de initiatiefnemers een vernieuwd skatepark ontwerpen en voorbereiden. Uitvoering kan dan plaatsvinden in 2020. Hierbij dient opgemerkt te worden dat er qua budget financiële ruimte is voor een 1op1 vervanging van de skatebaan. Met dit extra krediet kan invulling gegeven worden aan de wensen van de gebruikers.	75				I
Vervangen paden begraafplaatsen					
Achterstallig bovengronds ruimen.		50			I
Aanpak Essentaksterfte					
In 2010 is in Nederland de essentaksterfte (ook wel Essensterfte genoemd) voor het eerst waargenomen. De essentaksterfte wordt veroorzaakt door een schimmel. Er is lange tijd onduidelijkheid geweest over welke impact de schimmel uiteindelijk op het essenbestand zou hebben. Inmiddels is duidelijk dat bij aanhoudende en zware aantasting de boom uiteindelijk sterft door verzwakking. Dit vaak in combinatie met andere ziektes en schimmels. Uit recent onderzoek (2018) lijkt slechts 3,2 procent van de essen uiteindelijk resistent te zijn voor de schimmel.	pm	pm	pm	pm	S
Basis op Orde groei					
Beheer openbaar gebied: Er is voor groot onderhoud en vervanging in het openbaar gebied een jaarlijks tekort. Het benodigde budget kan per jaar behoorlijk fluctueren, over lange termijn gerekend is gemiddeld per jaar 12,5 miljoen nodig. Om naar een begroting van 12,5 miljoen euro te groeien is met een groei van 3 ton per jaar dus nog 15 jaar nodig. Snellere groei van het bereiken het benodigde budget is wenselijk. Naast de genoemde voorgestelde groei willen we in 8 jaar bezuinigingen realiseren zodat we – uitgaande van het huidige areaal- jaarlijks 11,5 miljoen nodig hebben. Hierdoor is dan in 2018 het budget op niveau.	150	300	450	900	S
hoogste nood oppakken enkele projecten					
Op korte termijn komen we jaarlijks enkele miljoenen te kort. Ten gevolge van de noden in 2019 zal naar verwachting de reserve matschappelijk nut vrijwel leeg zijn. De komende 4 jaar gaan daarnaast grote projecten onderhanden worden genomen omdat de riolering (te dekken uit het rioolfonds) moet worden vervangen en dientengevolge ook de bovengrondse voorzieningen meegenomen moeten worden. (Sandepark, Stroet, Hartendorp en Alingterp)		2.500	725	900	I
Reconstructie van de hoofdassen Tuitjenhorn					
De gemeente wil graag de kernen Tuitjenhorn, Kalverdijk en Kerkbuurt duurzaam veilig inrichten, ondermeer als vervolg op de Harenkarspelweg. Daarnaast bestaan er al een aantal jaren wensen om de Dorpsstraat in zijn geheel op te knappen. De genoemde bedragen zijn aanvullend op de reeds beschikbaargestelde € 703.000. De genoemde investering van 3 miljoen is niet toereikend om alle wensen in te willigen.	1.000	1.000	1.000		I
Totaal domein leefomgeving en duurzaamheid	1.300	3.925	2.250	1.875	

Dekking Leefomgeving en duurzaamheid					
dekking hoogste nood achterstanden openbaar gebied en project Tuitjenhorn, kiezen uit de drie opties hieronder en binnen de opbrengsten uit deze opties. <i>inzetten rioolheffing onderhoud wegen</i>					
Onderhoud en/of vervanging van wegen mag ten laste van de rioolheffing worden gebracht voor dat deel wat veroorzaakt wordt door de aanpassing van het riool. Bijvoorbeeld wanneer een weg hiervoor 5 jaar eerder vervangen wordt, mag dat deel onder de heffing worden gebracht.		1.000	650	550	I
<i>BDU of andere subsidies</i>		500	350	350	I
<i>incidentele opbrengsten tafelzilver inzetten voor hoogste nood achterstanden openbaar gebied en project tuitjenhorn</i>		1.000	225		I
Naast de bestaande taakstelling van verkoop tafelzilver is nog een extra opbrengst aan tafelzilver te realiseren. Op redelijk korte termijn betreft dit € 650.000 aan (niet-strategische) gronden en op aanzienlijk langere termijn € 1,4 miljoen aan te verkopen woningen/gebouwen. De verkoop van de gebouwen heeft ook gevolgen voor de huurbaten en onderhoudskosten. Voor dit moment gaan we er van uit dat deze tegen elkaar wegvallen.					
<i>incidentele opbrengsten grondexploitatie inzetten voor hoogste nood achterstanden openbaar gebied en project tuitjenhorn</i>					
De komende jaren worden er opbrengsten vanuit de grondexploitatie verwacht. Conform de nota grondbeleid worden deze gestort in de reserve grondexploitatie totdat deze het niveau van € 5 miljoen heeft behaald. Dit was met name ingegeven door de aanwezige risico's in de grondexploitatie. Vanuit financiële behoedzaamheid is het niet verstandig om hieraan te tornen. Wanneer we uitgaan van het realiseren van de tweede betaling voor de gronden 't Zand-Noord, de vennootschapsbelasting, voorbereidingskosten en een afwaardering van Lagedijk (omdat we de noodzakelijke jaarlijkse verkoop van 6.700 m2 per jaar niet halen), resteert nog € 3 miljoen als buffer voor toekomstige grondexploitaties zoals Waldervaart, Remmerdel, etc. Wanneer er voor wordt gekozen deze buffer verder te laten zakken brengt dit risico's met zich mee. Onrendabele projecten kunnen dat niet meer binnen de reserve grondexploitatie worden opgevangen. Dit is extra van belang nu er 35% sociale woningbouw wordt opgelegd en er naar de toekomst toe mogelijk duurzaamheids/klimaats-eisen bij komen.	1.000	1.000	500		I
Heffen havengelden werkhaven					
Verhoging opbrengsten havengelden	15	15	15	15	S
Totaal dekking leefomgeving en duurzaamheid	1.015	3.515	1.740	915	
Verschil leefomgeving en duurzaamheid	-285	-410	-510	-960	

Bijlagen

Financiële doorwerking uit 1e rapportage 2019

Inwoner en bestuur				
Caο-onderhandelingen gemeentepersoneel				
In de nota van uitgangspunten 2018 is voor de CAO onderhandelingen voor gemeentepersoneel een bedrag opgenomen van € 460.000,- zijnde 2,5% van de salarissom. Dit bedrag had € 640.000,- moeten zijn. Dit betekent dat het opgenomen bedrag niet juist is verwerkt en een extra last oplevert van € 180.000,-. Daarnaast is de verwachting dat het onderhandelingsresultaat hoger zal uitvallen dan de opgenomen 2,5%. Uitgaande van een compromis komt de verhoging uit op 3,75%. Aanbod 2,5% en vraag (bonden) 5%. Dit betekent nog een extra last van € 320.000,	500	500	500	500
Aanpassing bijdrage OFS ivm indexatie				
Voor het jaar 2019 was de bijdrage aan de OFS niet geïndexeerd. Dit wordt nu alsnog structureel verwerkt in de begroting 2019 en verder. Deze stijging heeft een negatief effect op het begrotingsresultaat	4	6	8	10
Aanpassing opbrengsten ID bewijzen				
Als gevolg van een verlenging van de geldigheidsduur van de ID-bewijzen en paspoorten zijn we in 2018 voor het eerst geconfronteerd met het achterblijven van legesopbrengsten. Wij stellen voor dit negatieve effect meerjarig te verwerken in de begroting 2019 en verder.	100	100	100	100
Budget lijkschouwing				
De afgelopen jaren zijn we geconfronteerd met een toename van het aantal lijkschouwingen. Op basis van de cijfers 2016 - 2018 hebben we voor het jaar 2019 een inschatting gemaakt van het aantal te verwachten lijkschouwingen. Op basis van deze verwachting stellen wij voor het budget met ingang van 2019 (structureel) te verhogen. Deze verhoging heeft daarmee een negatief effect op het begrotingsresultaat.	17	17	17	17
Implementatie zaaksysteem				
Door inzet eigen personeel voor implementatie zaaksysteem worden tijdelijk kosten gemaakt voor vervanging gespecialiseerd werk.	90	90		
Indexatie ICT en eenmalige kosten ict financieel landschap				
Indexering (o.a. afdekking contracten)	41	41	41	41
Indexatie RHCA 2020				
Op basis van de FUGR 2019 mogen gemeenschappelijke regelingen voor het jaar 2020 de bijdrage verhogen. Het betreft een autonome verhoging.	7	7	7	7
Werving en selectie				
Vacatures nemen toe als gevolg van natuurlijk verloop, arbeidsmarkt blijft krap, werving & selectie moet creatiever	20	20	20	20
uitbreiding capaciteit P&O 1 fte adviseurschap (alleen voor 2020) 0,5 fte voor verwachte toename bij mobiliteit en bopbaanadviesing (vanaf 2021)	70	40	40	40
Overige aanpassingen				
verhogen opbrengst toeristenbelasting als gevolg van meer zicht op het aantal overnachtingen van seizoenarbeiders.	-50	-50	-50	-50
Dekking cao vanuit algemene uitkering	-500	-500	-500	-500
Inperken assessments	-22	-22	-22	-22
Gebruik reserve opleidingsbudget	-25			
geen "stripverhalen" meer in NHD beperken tot Zondagskrant	-5	-5	-5	-5
Domein leefomgeving en duurzaamheid				
Wegenbeheer buitengebied				
Hoogheemraadschap hanteert het groeipercentage van de septembercirculaire als prijsstijging. Hierdoor stijgt onze bijdrage structureel naar € 908.000.	24	24	24	24
Bebording vaarroutes				
aanbrengen en onderhouden extra bebording (afdrachten aan recreatieschap)	8	8	8	8

Domein Samenleving en gezondheid				
Maatwerkvoorzieningen wmo				
Uit de jaarrekening 2018 blijkt dat er meer inzet noodzakelijk is van individuele begeleiding en dat daarnaast een verschuiving plaatsvindt van PGB naar ZIN. Daarnaast zijn vorig jaar aanpassingen in de prijsstelling doorgevoerd op basis van een gewijzigde CAO. Met de nieuwe prijsstelling wordt een reële kostprijs gehanteerd". Het effect van het standaard tarief eigen bijdrage Wmo heeft hier ook nog zijn effect op, echter is dat op dit moment nog niet specifiek aan te geven. Deze bijstelling heeft een structureel karakter, incl. de eigen kosten aan hulp en ondersteuning vanuit de wijkteam, STT en ondersteuning. We zien daarbij in het 1e kwartaal van 2019 een groei van 25,0% in het aantal cliënten t.o.v. het 1e kwartaal van 2018 en cumulatief een groei van 56,5% t.o.v. het 1e kwartaal van 2016.	998	1.076	1.076	1.076
Indexering op zorgkosten jeugd wmo en HH				
Bij het inkopen van de zorgkosten is als uitgangspunt een indexering meegenomen van 2,5% op de bestaande tarieven.	323	323	323	323
Eigen bijdrage Wmo: lagere inkomsten				
Structureel gevolg van het invoeren van het standaard abonnementstarief voor de eigen bijdrage wmo	45	45	45	45
Maatwerkvoorzieningen Jeugd				
Vanaf 2016 zien wij een toename van jeugdzorg. Ook in 2018 vielen de zorgkosten aanzienlijk hoger uit dan begroot (vooral toename Jeugd-GGZ en Ambulante hulp en toename complexiteit van de zorgvraag). Gezien de ontwikkelingen in de jeugdzorg zowel lokaal als landelijk heeft de toename van de jeugdzorg een structureel karakter, incl. de eigen kosten aan hulp en ondersteuning vanuit de wijkteam, STT en ondersteuning. We zien daarbij in het 1e kwartaal van 2019 een groei van 28,5% in het aantal cliënten t.o.v. het 1e kwartaal van 2018 en cumulatief een groei van 63,5% t.o.v. het 1e kwartaal van 2016.	686	627	627	627
Ontvlechting Leerplicht/RMC: schaalnadeel 0,4 FTE Leerplicht				
Bij de ontvlechting van Leerplicht/RMC treedt een schaalnadeel op. Een deel daarvan kan worden gedekt vanuit de Rijksbijdrage RMC. Maar dat geldt niet voor het onderdeel Leerplicht. Dit schaalnadeel zullen we als Schagen zelf moeten financieren uit eigen middelen.	30	30	30	30
Bibliotheken: indexering				
Bij het vaststellen van de begroting 2019 is geen rekening gehouden met de alsnog met Kopgroep Bibliotheken afgesproken indexatie.	15	15	15	15
Buurtbemiddeling				
Het project buurtbemiddeling is dermate succesvol dat er in zowel 2017 en 2018 meer kosten in rekening gebracht zijn voor het uitvoeren van meer buurtbemiddelingstrajecten dan waar rekening mee was gehouden. Vooralsnog is de verwachting dat dit een structureel effect heeft.	20	20	20	20
Mantelzorg en respijtzorg: doorwerking verhoging				
Bij de behandeling van de begroting 2019 is een amendement aangenomen om het mantelzorgcompliment te verhogen van 25 naar 50 euro per compliment, zonder daarbij dekking vast te stellen.	20	20	20	20
Rijksvaccinatieprogramma GGD				
Doorbelasten extra wettelijke taken Rijksvaccinatieprogramma	83	83	83	83
Woningaanpassing				
Het aantal woningaanpassingen neemt toe	104	104	104	104
BBZ (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen)				
Verlaging Rijksbijdrage De Rijksbijdrage BBZ wordt vanuit het Rijk structureel verlaagd. Echter onze kosten aan BBZ gaan niet omlag, waardoor we zelf structureel moeten bijleggen.	60	60	60	60

Dekking domein samenleving en gezondheid				
Bijdrage rijk voor jeugdzorg obv 350, 190, 190 en 190 milj.				
Voorlopig wordt uitgegaan van pondsgewijze verdeling	-460	-460	-460	
Rijksbijdrage Buig: toename inkomsten vanuit Rijk				
Extra voordelig effect van landelijk gewijzigd verdeelmodel bovenop reeds ontvangen voordeel 2018. Er is een reëel risico dat dit komende jaren alsnog naar beneden wordt bijgesteld	-386	-386	-386	-386
Rijksbijdrage Buig: lagere kosten WWB				
Door een grotere uitstroom dan instroom van het aantal cliënten met een bijstandsuitkering hebben we structureel minder uitkeringskosten.	-269	-76	-76	-76
Ouderenpakket				
Er is structurele onderuitputting, ook als we dit jaar extra gaan inzetten op meergebruik.	-50	-50	-50	-50
Sociaal Cultureel Werk				
Met het nodige schraapwerk kan binnen het budget sociaal cultureel werk deze vrijval worden gerealiseerd.	-30	-30	-30	-30

Domein ruimte en economie				
Bijstelling huren en pachten				
Als gevolg van de invulling van de doelstelling "tafelzilver" moeten wij ook rekening houden met structureel lagere opbrengsten voor huren en pachten. vanaf 2019 worden deze lagere opbrengsten administratief verwerkt. Naast deze verlaging hebben wij ook hogere kosten voor gronden die wij pachten. Deze wijziging heeft een negatief effect op het begrotingsresultaat.	64	64	64	64
Jaarlijkse bijdrage de Kop Werkt				
Met ingang van 2019 is de jaarlijkse bijdrage voor de proceskosten voor De Kop Werkt hoger geworden. Deze verhoging is met name het gevolg van het aanstellen van een communicatie medewerker bij De Kop Werkt.	10	10	10	10
Totaal ontwikkelingen voortvloeiend uit 1e financiële rapportage	1.542	1.751	1.664	2.126

Balanseffecten en financiële ratio's

Bij de jaarrekening 2018 werd duidelijk, dat er mutaties in de balans optreden doordat er de afgelopen en komende jaren geïnvesteerd wordt in economisch nut. Dit betreft vooral schoolgebouwen en riool. Dit heeft invloed op onze schuldquote en solvabiliteit. Vooral het solvabiliteitspercentage geeft een signaal over de financiële weerbaarheid. Hoe hoger hoe beter. De ratio kan als volgt geduid worden:

Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

Bij de jaarrekening 2018 was de ratio voor solvabiliteit 40,1. De geplande investeringen in economisch nut bedragen de komende meerjarenperiode ongeveer € 21 miljoen. Bij gelijkblijvende reserves, resulteert dit in een solvabiliteitsratio van 34,7.

De vraag is nu, wat is voor ons de ondergrens. Met andere woorden wanneer komt er een investeringsstop die blijft gelden totdat door afschrijvingen of extra reserves het gewenste niveau weer is bereikt. Wij stellen voor, om investeringen te temporiseren wanneer de solvabiliteitsratio onder de 30% zakt.

Uit het bovenstaande blijkt, dat het besluit om investeringen in het maatschappelijk nut niet meer te activeren, een verstandig besluit was gelet op de solvabiliteitsratio.

Een andere belangrijke graadmeter voor onze financiële gezondheid is het weerstandsvermogen. Hierbij maken we een onderscheid tussen het incidentele en het structurele weerstandsvermogen.

Het incidentele weerstandsvermogen is de verhouding tussen de eenmalige risico's die we als gemeente lopen en de incidentele middelen die we hiervoor kunnen inzetten. Bij de jaarrekening 2018 komt deze ratio uit op 1,23. De afgesproken ondergrens (streefwaarde) is 1. In de raad en in de auditcommissie is meerdere malen de wens uitgesproken om een hogere ratio te realiseren.

De organisatie geeft extra aandacht aan risicobewustzijn en de risico-inventarisatie. Hierdoor vervolmaken we het beeld van de risico's die we lopen, met het "risico" dat het bedrag van de incidentele risico's omhoog gaat.

De middelen die we kunnen inzetten om de risico's af te dekken bestaan uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves waar nog geen verplichtingen voor zijn aangegaan en de stille reserves. We zien dat de omvang van de bestemmingsreserves zonder verplichtingen afneemt en dat door de verkoop van het zogenaamde tafelzilver de stille reserves afnemen.

De ratio laten stijgen is dus echt wel een uitdaging. We moeten die vooral zoeken bij het verlagen van de risico's. Daar gaat deze kadernota helaas niet bij helpen. We zien in deze nota nieuwe risico's op ons afkomen zoals de verkeersveiligheid langs de Grote Sloot, de energietransitie en brandveiligheid van onderwijs- en sportaccommodaties. Wij stellen voor, om de huidige ondergrens van de ratio van 1 te handhaven.

Het structurele weerstandsvermogen betreft de verhouding tussen de structurele risico's en structurele middelen die we hiervoor kunnen aanwenden. Dit laatste betreft de mate waarin we de lokale lasten kunnen laten stijgen. De ratio komt bij de jaarrekening uit op 4 waarbij we alleen gerekend hebben met de ruimte binnen de ozb. Onze structurele weerstand is dik in orde. Het aanwenden van de structurele middelen (= belastingverhoging) zal wel altijd veel discussie opleveren.

Uitgangspunten

1. Met alles wat we in de (meerjaren) begroting opnemen gaan we uit van een van vertrouwensbasis bij de samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties en dragen we onze trots op de gemeente samen met de inwoners uit.
2. In de (meerjaren) begroting zijn we eerlijk en transparant
3. In de (meerjaren) begroting toetsen we ons beleid aan de uitgangspunten van duurzaamheid zodat we de gemeente beter doorgeven aan de volgende generatie.
4. De (meerjaren)begroting is duurzaam, en structureel in evenwicht
5. De lasten voor investeringen in maatschappelijk nut nemen we direct;
6. Tekorten door minder rijksbijdragen vullen we niet aan;
7. We gaan zuinig om met belastinggeld. Bij alle keuzes wegen we af of de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten voor de samenleving
8. Lasten schuiven we nooit door naar de toekomst, tenzij de investering vrij verhandelbaar is.
9. Als er voldoende incidentele middelen vrijkomen dan kunnen we hiermee de schuldpositie worden verlagen. De structurele ruimte die daardoor ontstaat, kunnen we inzetten voor een verlaging van de belastingen. Zo koppelen we financiële degelijkheid op lange termijn aan meevallers voor de belastingbetaler.
10. We zoeken actief naar projectsubsidies bij hogere overheden.
11. Nieuwe taken voeren we budgetneutraal uit;
12. Taken eraf,; personeel eraf, Taken erbij, personeel erbij;
13. Alle investeringen toetsen we consequent aan de beleidsdoelen;
14. Reservepositie en weerstandsvermogen zijn in balans met de risico's.
15. Het streefcijfer voor het incidenteel weerstandsvermogen is 1,5
16. De ondergrens Algemene reserve is 20% van de som van de incidentele risico's
17. De ozb en overige belastingen (o.a. toeristen- en forensenbelasting) verhogen we jaarlijks met een inflatiecijfer (CPI – april, was september).
18. Voor leges, riool en afval heffen we, indien mogelijk en acceptabel, kostendekkende tarieven;
19. Overige leges verhogen we, indien mogelijk, met een inflatiecijfer (CPI – april).
20. De begraafrechten zijn acceptabel en liggen in lijn met die van gemeentelijke begraafplaatsen in de regio.
21. Voor de kostenbudgetten passen we geen inflatiecorrectie toe en geldt de nul-lijn. Budgetten die niet toereikend zijn mogen we aanpassen als deze aanpassing voldoende is toegelicht.
22. Voor dekking van een begrotingstekort benutten we alle mogelijke middelen waarbij de ozb de laatste optie is.
23. Incidentele baten, zoals het jaarrekeningsaldo, voegen we toe aan de reserve Maatschappelijk nut en zetten we in voor calamiteiten/achterstanden in het openbaar gebied.
24. Een structureel overschot zetten we in om de groei naar het noodzakelijk budget voor het openbaar gebied te versnellen.
25. Voor kostprijsberekeningen en exploitatie-opzetten hanteren we als discontovoet het rentepercentage van een vaste lineaire BNG lening voor 10 jaar en/of de wettelijke rente.

Naast de algemene uitgangspunten is vanuit de auditcommissie gevraagd om een richtlijn op te schrijven over hoe wij omgaan met de raming van de algemene uitkering.

- 1a) Geld wat aan de algemene uitkering wordt toegevoegd met een specifiek doel, wordt ook voor dit doel bestemd tenzij expliciet anders wordt besloten;
- 2b) Onderuitputting bij het Rijk leidt tot een lagere uitkering over het betreffende jaar in het volgende jaar. In de jaarrekening nemen we, gebaseerd op de verwachte onderuitputting, een stelpost hiervoor op;
- 3c) Wanneer het Rijk een stijging voorziet op onderdelen waar bij de organisatie twijfels bestaan, nemen we gemotiveerd een stelpost op;
- 4d) Per circulaire maken we een raadsinformatiememo waarin 1, 2 en 3 zichtbaar zijn.